

PROJEKT HistEdu

Ako možno umiestniť sporné dejiny v európskych triedach druhého stupňa v 21. storočí?

Stručná charakteristika projektu

Medzinárodný projekt je iniciatívou podskupiny európskej siete koordinátorov EUSTORY¹. Vznikol ako reakcia na súčasnú reálnu situáciu v triedach, kde sa stretávajú žiaci s úplne inou skúsenosťou, často konfliktnou kultúrnou a spoločenskou realitou. Je to reakcia na migračné a emigračné problémy, na prebiehajúce vojnové konflikty - palestínsko-izraelská, balkánska, ukrajinská, ako aj na rôzne politické a názorové naratívy v bezprostrednej komunite.

„Sporná história“ - koncept

Čo sú to sporné „sporné dejiny“?

Rozdielne vnímanie histórie a vytváranie konkurenčných (protichodných) príbehov na podporu takéhoto vnímania môže viesť k rozdeleniu a sporom. Naše spoločné makro-dedičstvo, naša história je zložitá a práve táto zložitosť môže slúžiť ako východiskový bod pre diskusiu, rozhovor o relevantnosti, význame, reprezentácii a niekedy aj o pravde v situáciách, keď sporné dejiny rozdeľujú spoločnosť.

Konfliktné historické naratívy sú často založené na faktoch relevantných pre obidve perspektívy, avšak práve interpretácia týchto faktov, tak ako sa vzťahujú na historickú udalosť alebo odkaz, je vo všeobecnosti sporná. Tieto interpretácie sú často tak prepletené, že sa zdá, že ich nie je možné zosúladiť. Takisto sa stáva, že niektoré konkurenčné historické naratívy si priamo odporujú alebo prebiehajú paralelne. Samotná polarizácia, ktorá definuje takýto spor, môže v priebehu času vytvoriť významné prekážky pre zmierenie a cestu vpred.

„Tradičné“ alebo „starosvetské“ prístupy k historickému výskumu sa zameriavajú na vytváranie zjednodušených naratívov, avšak súčasní historici, alebo špeciálne záujmové a pracovné skupiny, ktoré sa snažia zapojiť spoločnosť do dialógu uznávajú, že na to, aby tak mohli urobiť, musí to, čo prezentujú, zodpovedať realite skutočného života. Touto skutočnosťou je, že história je rovnako zložitá ako životy občanov.

Vzhľadom na to je dôležité aby tam, kde existuje spor, nebolo zámerom zrušenie perspektív, ale skôr umožnenie aby prostredníctvom procesu zmysluplnej angažovanosti (diskusie, reflexie, debaty, ďalšie vzdelávanie, atď.) bolo možné oceniť zložitosť našej spoločnej histórie - aj keď je to občas nepríjemné.

Ľudia formujú historické udalosti buď svojimi činmi, alebo ako zástancovia naratívov, ktoré formujú vnímanie. V centre tvorby vnímania je teda komunita, z čoho vyplýva, že formálne a komunitné vzdelávacie aktivity zohrávajú kľúčovú úlohu v historickej reprezentácii.

¹ EUSTORY je neformálna sieť mimovládnych organizácií, ktoré uskutočňujú historické výskumné súťaže pre mladých ľudí v Európe. Sieť iniciovala spoločnosť Körber-Stiftung v Nemecku v roku 2001 a spája viac ako 30 občianskych organizácií z viac ako 20 krajín. Mandátom organizácie EUSTORY je pozeráť sa na európsku históriu pohľadom bežných ľudí a uznať obrovskú rozmanitosť skúseností. Oproti zneužívaniu histórie ako ideologickej zbrane EUSTORY zdôrazňuje pohľad na históriu ako na prostriedok medzikultúrneho porozumenia v Európe. Viac na: <https://eustory.eu/>

Školy, ale aj predstavitelia neformálneho vzdelávania spájajú zainteresované strany zo všetkých častí spoločnosti, a preto by sa dalo tvrdiť, že školy a neformálne zoskupenia sa nachádzajú na spojnici spoločenských aktivít a skutočného uznania vzdelávania ako Cieľa trvalo udržateľného rozvoja č. 4.²

Poskytovanie vzdelávania bez ohľadu na formu (formálne a/alebo neformálne) predstavuje mikrokosmos spoločnosti. Preto má zmysel považovať vzdelávacie prostredie za vhodné miesto, kde sa možno pokúsiť nájsť ako sa dajú skúmať sporné dejiny a ako toto skúmanie môže ovplyvniť komunity, ktoré ich obklopujú, formujú a reagujú na život v čase.

Metodika

Výber účastníkov

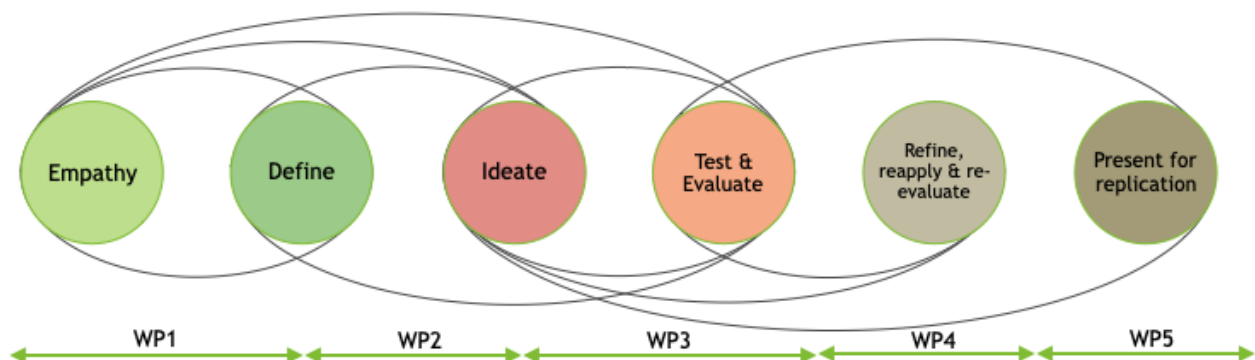
Školský ekosystém obýva viacero zainteresovaných strán. Tím pracovnej skupiny určil, že v centre všetkých uvedených aktérov sú učitelia. Táto kategória bola ďalej rozdelená na učiteľov, ktorí sú v praxi, a učiteľov, ktorí sú v predpríprave na povolanie (študenti pedagogiky).

Hlavná výskumná otázka

Otázka znie: Ako možno umiestniť sporné dejiny v európskych triedach druhého stupňa v 21. storočí?

Zastrešujúca metodika projektu HistEdu

Zastrešujúcou výskumnou metodológiou projektu HistEdu je exploratívna sekvenčná, tzv. **dizajnová výskumná metodológia**. S využitím konštruktivistického dizajnerskeho myslenia projekt podnikne nasledujúce kroky v piatich odlišných pracovných balíkoch (WP), zosúladených s menovaným prístupom dizajnerskeho myslenia (obrázok 1):

- WP 1: Vytvorenie jasného hodnotenia toho, čo znamená sporná história v rôznych kontextoch
Vytvorenie pracovnej definície histórie obsahu
- WP 2: Spolupráca s teoretikmi a odborníkmi z praxe, ktorí sú v súčasnosti aktívni v tejto oblasti
Vytvorenie a testovanie pedagogicky informovanej a metodologicky robustnej vzdelávacej intervencie

² Agenda 2030 - Ciele udržateľného rozvoja. Agenda 2030 - Ciele udržateľného rozvoja boli v zmysle prístupu udržateľného rozvoja prijaté členskými štátmi Organizácie Spojených národov v roku 2015. Pozostávajú zo 17 cieľov zameraných na najzávažnejšie výzvy súčasnosti. <https://sdgs.un.org/goals>

- WP 3: Vyhodnotenie účinnosti dizajnovnej intervencie in situ
- WP 4: Vylepšenie a opätovné aplikovanie
- WP 5: Prezentovanie výsledného generického modelu (aby sa potenciálni záujemcovia mohli prispôbiť a/alebo ho prijať, adaptačné mechanizmy).

Spolupráca s odborníkmi z praxe, ktorí sú v súčasnosti aktívni v tejto oblasti

Vzhľadom na iniciálnu povahu v tejto oblasti výskumu (aktivity v triede a v súlade s učebnými osnovami, a nie ako doplnok k učebným osnovám) bude projektový tím vyhľadávať a spolupracovať s odborníkmi z praxe, ktorí v súčasnosti pôsobia v tejto oblasti, prostredníctvom fokusových skupín a workshopov, aby zistil súčasný stav v tejto praxi. Treba poznamenať, že v súčasnosti existuje množstvo "živých" iniciatív a programov, ktoré pracujú v oblasti sporných dejín (<https://contestedhistories.org>; <https://www.ibanet.org/contested-histories>). Projektový tím však nenašiel žiadne, ktoré by boli výslovné zosúladené s požiadavkami učebných osnov.

Rozvoj vzdelávacej intervencie

Po určení súčasného stavu a vypracovaní správy bude táto tvoriť základ, na ktorom budú zúčastnení študenti pedagogiky - dejepisu vo viacerých jurisdikciách (rozumej krajinách) požiadani, aby preskúmali, ako by sa sporné dejiny mali umiestniť v európskych triedach druhého stupňa v 21. storočí. Metodika, ktorú účastníci použijú, bude metodika akčného výskumu, ktorá je v súčasnosti dobre zavedenou metodikou začlenenou do programu vzdelávania učiteľov na celom svete. V prípade, že si to kontext vyžaduje, mali by sa zväziť aj jej alternatívy. V ideálnom prípade by študenti pedagogiky zhodnotili príslušné učebné osnovy a identifikovali príležitosť umiestniť sporné dejiny do triedy a zároveň poskytli študentom možnosť dosiahnuť výsledky vzdelávania (učebné zámery) spojené so zvolenou témou a v súlade s prípadnými požiadavkami na skúšky.

Ďalšie kroky zahŕňajú spätnú väzbu k tomuto koncepčnému dokumentu, nábor ochotných poskytovateľov vzdelávania učiteľov a zapojenie expertov/odborníkov. Poskytovatelia odbornej prípravy učiteľov, ktorí sa budú angažovať v projekte, by sa mali dohodnúť na spoločnom prístupe alebo čo najviac kompatibilnom postupe, aby sa zistenia študentov pedagogiky mohli premietnuť do cieľového projektu HistEdu.

Status Quo

Projekt sa začal realizovať v roku 2022, doposiaľ sa do projektu celkovo zapojilo 12 krajín. V súčasnosti je projekt vo fáze WP 3 a identifikovali sa štyri pilotné krajiny (Dánsko, Írsko, Izrael a Portugalsko), ktoré akceptovali východiskový model (vypracovaný írskymi kolegami) a adaptujú ho na svoje prostredie s použitím odlišných prístupov a metodológií. Projekt je však otvorený a je možné do neho vstúpiť aj v súčasnej fáze.

Slovenské centrum pre komunikáciu rozvoj, n.o. (SCKR) je iniciátorom a celkovo projekt HistEdu manažuje. SCKR taktiež koordinuje historickú súťaž Eustory na Slovensku od roku 2008, je teda aj členom medzinárodnej siete Eustory. Na Slovensku je súťaž zaštitená Slovenskou komisiou pre UNESCO.

SCKR je neziskovou organizáciou poskytujúcou všeobecne prospešné služby, vzniklo v roku 2005. Zamerané je primárne na globálne vzdelávanie a rozvojovú pomoc. Viac na: <https://sccd-sk.org/>

Júl, 2022